

Sygn. akt I ACa 134/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Kuczyńska (spr.)
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska SA Elżbieta Borowska
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2020 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą we W.

przeciwko **Gminie M. E.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 23 grudnia 2019 r. sygn. akt I C 187/19

uchyla zaskarżony wyrok w punktach I, III, IV, V i VI i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

(...)

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa, powódka (...) S.A. z/s we W. wniosła o zasądzenie od pozwanej Gminy M. E. kwoty 159 791,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi, liczonymi od wskazanych szczegółowo dat i kwot, cofając jednocześnie pozew co do kwoty 7 043,32 zł wraz z zrzeczeniem się roszczenia. Argumentowała, że nabyła wierzytelność dochodzoną pozewem od prowadzącego (...)w E. P. K. (1), któremu to pozwana Gmina wypłacała dotacje za lata 2009-2013 w zaniżonej wysokości.

Pozwana Gmina M. E. wniosła o odrzucenie pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej, ewentualnie o oddalenie powództwa. Podała, że za okres dochodzony pozewem dotacja z tytułu prowadzenia(...)w E. została wyliczona

oraz wypłacona w sposób prawidłowy, zgodny z przepisami prawa oświatowego i finansowego, obowiązującego w tym okresie. Podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek za okres do 15 października 2015 r.

Postanowieniem z dnia 19 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach odrzucił pozew (...) S.A. z/s we W. i orzekł o kosztach procesu, jednakże na skutek zażalenia powoda, Sąd Apelacyjny w Białymstoku uchylił powyższe postanowienie, a rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 39 984,55 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 9 lipca 2015 r. do dnia zapłaty (pkt I), umorzył postępowanie w zakresie kwoty 7 043,32 zł (pkt II), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III), zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 4186,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IV) i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Suwałkach kwotę 1685,56 zł tytułem nierozliczonej opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa (pkt V).

Orzeczenie to oparto o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną:

P. K. (1) prowadzi (...)w E. na podstawie wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonych przez Burmistrza Miasta E. z dnia 2 czerwca 2008 r., nr (...). Do dnia 30 września każdego roku składał on stosowne wnioski, celem uzyskania dotacji w latach 2009-2013. Za rok 2009 pozwana Gmina wypłaciła P. K. (1) dotacje w wysokości 213 918 zł, za styczeń 2010 r. – w wysokości 21 101,84 zł, za styczeń 2011 r. – w wysokości 42 875,63 zł, za styczeń 2012 r. – w wysokości 53 861,37 zł, a za styczeń 2013 r. – w wysokości 56 560,95 zł.

Zasady udzielania i rozliczania dotacji w przedszkolach niepublicznych w latach 2009 - 2016 regulowały kolejno: uchwała (...) Rady Miasta E. z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji przedszkolom niepublicznym oraz uchwała Nr (...) Rady Miasta E. z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji, ustalenia stawek dotacji i trybu kontroli wykorzystania dotacji dla przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i gimnazjów zakładanych i prowadzonych na terenie Miasta E. przez inne podmioty, niż jednostka samorządu terytorialnego.

Do końca 2010 r. wszystkie przedszkola publiczne na terenie Gminy M. E. były prowadzone w formie zakładów budżetowych, które pokrywały koszty swojej działalności z przychodów własnych (w tym opłat pobieranych od rodziców) oraz z dotacji otrzymywanych z budżetu gminy. Stąd też, w latach 2009-2010 podstawą do wyliczenia przez pozwaną Gminę dotacji, przysługujących organom prowadzącym przedszkola niepubliczne, były wyłącznie wydatki w postaci dotacji planowanej w budżecie miasta E. na przedszkola publiczne, prowadzone w formie zakładów budżetowych.

Od dnia 1 stycznia 2011 r. pozwana prowadziła przedszkola wyłącznie w formie jednostek budżetowych. Ustalając wysokość dotacji za lata 2011-2013 na rzecz P. K. (1), prowadzącego (...)w E., pozwana Gmina uwzględniała wyłącznie wydatki przewidziane na utrzymanie przedszkoli publicznych, a nie wydatki bieżące przedszkoli publicznych w ogólności.

Na podstawie umowy z dnia 5 czerwca 2017r. (...) Spółka Akcyjna z/s we W. nabyła od P. K. (1) (...)w E. wierzytelność dochodzoną pozwem.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powódki o zapłatę dotacji należało uwzględnić częściowo, tj. za styczeń 2010 r. (częściowo) oraz za styczeń 2011 r., styczeń 2012 r. i styczeń 2013 r. w całości.

Stwierdził, że pozwana Gmina do ustalenia wysokości dotacji przysługujących przedszkolom niepublicznym za lata 2009-2010 prawidłowo przyjmowała wydatki na dotacje dla przedszkoli publicznych, prowadzonych w formie

zakładów budżetowych. Podkreślił, że w tym okresie wszystkie przedszkola publiczne na terenie pozwanej Gminy prowadzone były w formie takich zakładów, co umożliwiały przepisy art. 79 ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Zasady zaś finansowania tych placówek określały przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych.

Sąd Okręgowy wskazał kolejno, że jednostki samorządu terytorialnego mogą być finansowane metodą brutto, w której całość dochodów jednostek budżetowych jest odprowadzana do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, a całość ich wydatków jest finansowana z tego budżetu, bądź też metodą netto, gdzie dochody samorządowych zakładów budżetowych nie są odprowadzane do budżetu, ale przeznaczone na sfinansowanie kosztów ich funkcjonowania (art. 15 ust. 1 FinPubU). Podstawą ich gospodarki finansowej jest natomiast roczny plan finansowy, obejmujący m.in. przychody, dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz koszty i inne obciążenia (art. 15 ust. 2 FinPubU). Koszty zakładu obejmują przy tym wydatki bieżące i inwestycyjne. Stąd też, zdaniem Sądu Okręgowego, przez wydatki bieżące, ponoszone w przedszkolach publicznych, o których mowa w art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty, należy rozumieć wydatki przedszkoli publicznych, które ponosi gmina i które przewidziane są na ten cel w jej budżecie, a nie wydatki bieżące przedszkoli publicznych w ogólności.

Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że niesamodzielność jednostek budżetowych nie pozwala na odliczenie, przy określaniu rozmiaru dotacji dla przedszkoli niepublicznych, określonych wydatków niezależnie od prawno-finansowania miejsca ich lokowania (rachunki środków specjalnych, warunki wydzielone). W konsekwencji, do podstawy wysokości dotacji dla niepublicznych przedszkoli, przyjmuje się wszystkie bieżące – ujęte w planie finansowym jednostki budżetowej – ponoszone na prowadzone przez gminę publiczne przedszkola.

Miał też na uwadze, że ustawodawca, określając podstawę przyznawania dotacji dla szkół niepublicznych, odwołał się do pojęcia wydatków gminy, a określenie, które z wydatków stanowią źródło obliczenia dotacji, zostało zdefiniowane poprzez wskazanie, że mają to być wydatki bieżące, które zostały ustalone w budżecie gminy jako wydatki ponoszone w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia. Definicja zaś i interpretacja pojęcia „wydatków bieżących” winna być, zdaniem Sądu Okręgowego, przyjęta w ślad za interpretacją czynioną na gruncie ustawy o finansach publicznych. Będą to więc wydatki jednostki samorządu terytorialnego, niebędące wydatkami majątkowymi z wyłączeniem wydatków ponoszonych na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Sąd Okręgowy dodał, że art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty jako podstawę obliczenia dotacji należy niepublicznym placówkom przedszkolnym wskazuje kwotę ustaloną, a zatem zaplanowaną jako ogół wydatków ponoszonych w przedszkolach publicznych. Kwota stanowiąca podstawę obliczenia dotacji powinna odpowiadać tak ustalonej w budżecie sumie, a jej wysokość nie może być zmienna i podlegać weryfikacjom poprzez korygowanie o wysokość dochodów uzyskiwanych na pokrycie wydatków. Finansowanie przez gminę wydatków publicznych nie zmienia nigdy ogólnej kwoty wydatków ponoszonych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Zatem fakt, że część wydatków związanych z funkcjonowaniem przedszkoli publicznych znajduje swoje pokrycie w przychodach pochodzących np. z opłat uiszczanych przez rodziców, nie może prowadzić do zmiany ogólnej, przewidzianej w budżecie kwoty wydatkowanej przez gminę na utrzymanie przedszkola publicznego.

Sąd Okręgowy podkreślił nadto, że na skutek zmiany przywołanego powyżej art. 90 ust. 2b, dokonanej ustawą z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych ustaw (Dz.U.2013.827 ze zm.), przywrócono stan istniejący przed 1 stycznia 2011 r., kiedy prowadzone przez gminę przedszkola publiczne w formie zakładów budżetowych, pokrywały koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz dotacji przewidzianych w budżecie tej jednostki na zadania oświatowe.

Uwzględniając powyższe, wespół z wnioskami sporządzonej w sprawie opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości i finansów, która oszacowała, że kwota przekazana przez pozwaną na rzecz P. K., tytułem dotacji za 2009 r., była o 931,92 zł wyższa od należnej, z kolei wypłacona za miesiąc styczeń 2010 r. była niższa od należnej o kwotę 504,48

zł, zaś dotacje przysługujące mu za styczeń 2011 r., styczeń 2012 r. i styczeń 2013 r. winny wynieść odpowiednio: 10 897,57 zł, 13 541,13 zł i 14 993,10 zł, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie do wysokości 39 984,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 9 lipca 2015 r. do dnia zapłaty. W zakresie odsetek za okres wcześniejszy za uzasadniony uznał bowiem zarzut przedawnienia roszczenia (art. 118 k.c.).

Wobec cofnięcia pozwu i zrzeczenia się roszczenia co do kwoty 7 043,32 zł, na podstawie art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 355 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w tym zakresie.

O kosztach orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., uwzględniając stosunek wygranej powoda (24%) i pozwanej (76%).

O nierozliczonych kosztach sądowych w postaci opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa rozstrzygnął zaś na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku złożyły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w zakresie pkt III, IV oraz V i zarzuciła mu naruszenie:

1) art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (w brzmieniu obowiązującym w latach 2009-2010) poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że użyte w treści przepisu pojęcie „ustalonych w budżecie danej gminy” nie obejmuje zaplanowanych wydatków przedszkoli publicznych, funkcjonujących w formie zakładu budżetowego,

2) art. 100 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Na tej podstawie powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanej na swą rzecz kwoty 119 855,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 19 253,80 zł od dnia 12 października 2018 r. do dnia zapłaty, od kwoty 90 655,78 zł od dnia 12 października 2018 r. do dnia zapłaty i od kwoty 9 945,68 zł od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty. Domagała się nadto rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą instancję oraz zasądzenia od pozwanej na swą rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana zaskarżyła zaś wyrok Sądu Okręgowego w zakresie pkt I oraz VI i zarzuciła naruszenie:

1) art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu istoty sprawy poprzez zaniechanie rozpoznania materialnoprawnej podstawy powództwa, tj. czy przedmiotowe powództwo o zapłatę ma za przedmiot żądanie spełnienia świadczenia pierwotnego bądź czy roszczenie to jest roszczeniem odszkodowawczym, skutkujące jego częściowym uwzględnieniem, mimo iż w przypadku pierwszym – jest sprzeczne z istotą i celem dotacji celowej i nie można go przenieść na osobę trzecią ze względu na charakter dotacji, zaś w drugim – jest zupełnie nieudowodnione,

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na bezpodstawnym uznaniu, że powódka posiada legitymację czynną do wystąpienia z powództwem o żądanie spełnienia świadczenia wbrew treści umowy cesji, prowadzące do dokonania oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną,

b) pominięcie przedłożonych przez pozwaną analiz i opinii specjalistów prawa finansowego w temacie instytucji wydzielonych rachunków dochodów utworzonych przez j.s.t. zgodnie z art. 223 u.f.p. oraz zasad obliczania podstawy wymiaru dotacji dla przedszkoli niepublicznych w tym aspekcie wymienionych w ekspertyzie prawnej dr P. L. z kwietnia 2019 r., skutkujące błędną wykładnią art. 90 ust. 2b u.s.o. w zw. z art. 223, art. 211 ust. 5 i art. 214 pkt 2 ustawy o finansach publicznych,

c) sprzeczność ustalenia Sądu z treścią opinii biegłej, polegające na doliczeniu do kwoty zasądzonej dotacji za styczeń za lata: 2011, 2012 i 2012 kwoty 504,48 zł tytułem zaniżonej dotacji za styczeń 2010 r., mimo iż w opinii biegłej („Rozliczenie dotacji w 2010 r.”) uwzględniono jedynie kwotę 89 zł jako nadpłatę dotacji za 2009 r.,

3) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., art. 353 k.c., art. 361 § 1 i 2 oraz art. 471 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że powódka nie miała obowiązku wykazania: istnienia odpowiedzialności pozwanej z art. 353 k.c., rozliczenia wydatków poniesionych przez przedszkole w latach 2009 - 2013 dla wykazania czy przekroczyły one otrzymaną dotację i w jakim zakresie, wydatkowania ewentualnie zasądzonej kwoty zgodnie z przeznaczeniem dotacji celowej oraz przesłanek roszczenia odszkodowawczego z art. 471 k.c.,

4) art. 509 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 127 i art. 131 u.f.o. oraz z art. 90 ust. 2b i art. 90 ust 2d u.s.o.(w brzmieniu przed 1 stycznia 2018 r.) poprzez przyjęcie, że w sprawie możliwe i skuteczne było dokonanie przelewu wierzytelności bez naruszenia właściwości zobowiązania, jakim jest dotacja celowa przeznaczona na konkretny cel, który może zostać osiągnięty wyłącznie w wyniku spełnienia świadczenia do rąk własnych wierzyciela, prowadzącą do uznania, że powódka posiada legitymację procesową w sprawie o żądanie spełnienia świadczenia,

5) art. 353¹ k.c. poprzez jego zastosowanie i bezpodstawne przyjęcie, że powódce przysługuje roszczenie o zasądzenie dotacji, podczas gdy charakter tego roszczenia uniemożliwia jego realizację w kilka lat po czasie, w którym miało to nastąpić i nie doprowadzi to realizacji celu, któremu ma służyć,

6) art. 471 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieoddalenie roszczenia mimo braku wykazania przez powódkę spełnienia przesłanek z tego przepisu,

7) art. 90 ust. 2b u.s.o. w zw. z art. 223, art. 211 ust. 5 i art. 214 pkt 2 u.f.p. poprzez ich nieprawidłową wykładnię, skutkującą przyjęciem, że w podstawie ustalenia wysokości dotacji dla niepublicznego przedszkola prowadzonego przez poprzednika prawnego powódki należało uwzględniać także wydatki bieżące przedszkoli samorządowych, prowadzonych w formie jednostek budżetowych pozwanej, mimo że były one realizowane poza budżetem gminy w formie wydzielonego rachunku dochodów z art. 223 u.f.p.;

8) art. 5 k.c. w zw. z art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty poprzez jego niezastosowanie i pominięcie okoliczności nadużycia prawa podmiotowego przez powódkę, skutkujące wadliwym przyjęciem, iż aktualne żądanie przez powódkę (cesjonariusza) zapłaty dotacji nie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, w sytuacji, gdy dochodzenie przez nią dotacji celowej jest sprzeczne z jej istotą i celem oraz z uwagi na to, że rodzice dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych są zobowiązani do pokrywania całych kosztów wyżywienia dzieci, podczas gdy rodzice dzieci z przedszkola niepublicznego ponoszą jedynie 15% kosztów, a w pozostałym zakresie stają się beneficjentami nieusprawiedliwionej pomocy publicznej.

W oparciu o powyższe pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości na koszt powódki. Domagała się także zasądzenia od powódki na swą rzecz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz ze stawowymi odsetkami za opóźnienie; ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Serowi I Instancji i o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

W odpowiedzi na apelację powódki pozwana wniosła o jej oddalenie na koszt strony powodowej.

Odpowiadając na apelację pozwanej, powódka wniosła o jej oddalenie na koszt strony przeciwnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu sformułowanego w apelacji pozwanej, a mianowicie nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy, należy stwierdzić że jest on zasadny.

Powódka domagając się zasądzenia określonych kwot nie wskazała w sposób stanowczy, co słusznie zauważa apelująca Gmina, czy przedmiotem jej żądania jest żądanie spełnienia świadczenia w oparciu o przepis art. 353 § 1 k.c. w zw. z art. 90 ust 2b ustawy o systemie oświaty (w brzmieniu sprzed 01.01.2018 r.) tj. zapłaty różnicy pomiędzy dotacjami należnymi, a faktycznie wypłaconymi za wskazane w pozwie okresy, czy też jej roszczenie ma charakter odszkodowawczy, czy wreszcie opiera się o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Analizując pozew i pisma procesowe powódki można wnioskować, że powoływała ona wszystkie te podstawy dając prymat pierwszej, a pozostałe powołując z ostrożności procesowej. Jest natomiast niewątpliwym, że swoją legitymację do dochodzenia zgłoszonego świadczenia powódka uzasadniała powołując się na umowę powierniczego przelewu wierzytelności zawartą w dniu 18 lipca 2018 r. z prowadzącym (...) w E. P. K. (1), uprawnionym do otrzymywania dotacji (k. 147). W takiej sytuacji Sąd nie dokonał właściwej i pełnej własnej oceny zgłoszonego roszczenia na podstawie powołanych przez powódkę faktów i zaprezentowanego materiału procesowego, a uzasadnienie zaskarżonego wyroku wskazuje, że bez głębszej analizy przyjął, że powódka wystąpiła „o zapłatę dotacji” oraz, że skutecznie nabyła „wierzytelność z tego tytułu”. Tymczasem, z przedłożonej przez powódkę umowy cesji (k. 147) wcale nie wynika aby jej przedmiotem była wierzytelność o zapłatę dotacji. Rację przy tym ma strona pozwana, że możliwość przelewu wierzytelności z tytułu dotacji, które są dotacjami celowymi, jest ograniczona, bowiem sprzeciwia się temu charakter zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.). Zobowiązanie kreujące roszczenie o zapłatę dotacji celowej może bowiem zostać wykonane jedynie między podmiotami, które łączy stosunek prawny, w tym przypadku jednostką samorządu terytorialnego a podmiotem prowadzącym niepubliczne przedszkole. Nadto, może ono zostać zrealizowane zasadniczo w tym roku w którym dotacja przysługuje, co oznacza również to, że środki z dotacji oświatowej mogą być wykorzystywane tylko na konkretne, wskazane w ustawie cele, wykorzystane na pokrycie bieżących wydatków w danym roku, bez możliwości ich zatrzymania w majątku podmiotu dotowanego lub przeznaczenia na inne cele. Wynika to z tego, że środki z dotacji mają służyć dofinansowywaniu realizacji określonych zadań o charakterze publicznym, a nie jakimkolwiek innym celom i nie mogą być przekazywane innym podmiotom, nie będącym stroną pierwotnego stosunku prawnego. Skutkiem przelewu wierzytelności o wypłatę dotacji byłoby natomiast przekazanie środków publicznych bez zachowania stosowanych procedur i możliwości kontroli sposobu ich wydatkowania.

Zważyć jednak należy, że zgodnie z § 1 ust. 3 umowy przelewu, na którą powołała się strona powodowa, cedent przeniósł na rzecz cesjonariusza wierzytelność odszkodowawczą, stanowiącą równowartość różnicy między wypłaconymi mu dotychczas dotacjami, a dotacjami należnymi, zobowiązania obliczonymi zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wraz ze wszystkimi związanymi z nią prawami za lata 2008 – 2017. Użyte tu sformułowanie („stanowiącą równowartość różnicy między wypłaconymi mu dotychczas dotacjami, a dotacjami należnymi”) nie może być interpretowane inaczej, niż w ten sposób, że poprzez jego użycie strony umowy cesji określiły do jakiej wysokości maksymalnie zostaje scedowana wierzytelność odszkodowawcza.

Wierzytelność odszkodowawcza może być wynikiem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) lub deliktu (art. 415 i nast. k.c.), a jej dochodzenie wiąże się z koniecznością wykazania szkody, którą odszkodowanie ma wyrównać. Argumentacja podnoszona dotychczas w sprawie przez stronę powodową wskazuje, że w tym przypadku w grę wchodzi pierwszy przypadek odpowiedzialności odszkodowawczej tj. z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania.

W takim stanie rzeczy, istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy zagadnieniami były: w pierwszej kolejności, ważność i skuteczność umowy przelewu wierzytelności celem oceny legitymacji procesowej powódki i zakresu uprawnień nabytych tą drogą, następnie ocena, czy są spełnione i dostatecznie wykazane przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej Gminy tj. czy doszło do nienależytego wykonania zobowiązania przez stronę pozwaną, czy została wykazana szkoda i czy istnieje normalny związek przyczynowy pomiędzy wykazaną szkodą a nienależytym wykonaniem zobowiązania. Należy przy tym mieć na uwadze, że samo nieotrzymanie dotacji w prawidłowej wysokości nie może być utożsamiane ze szkodą, która zgodnie z przepisem art. 361 § 2 k.c. może przybrać postać straty lub utraconych korzyści. W ujęciu cywilistycznym przez stratę rozumie się zmniejszenie aktywów lub wzrost pasywów w majątku poszkodowanego, czyli rzeczywisty uszczerbek w majątku, za który odpowiedzialność ponosi oznaczony podmiot, w tym przypadku Gmina M. E.. Z kolei utracone korzyści obejmują tę część majątku poszkodowanego, o

którą jego aktywa się nie powiększyły lub pasywa nie zmniejszyły, co nastąpiłoby, gdyby nie nienależyte wykonanie zobowiązania. Przy ocenie tej kwestii nie można tracić z pola widzenia charakteru świadczenia do którego spełnienia zobowiązana była pozwana i tego, że prowadzący przedszkole mógł przeznaczyć dotacje tylko na pokrycie bieżących wydatków w konkretnym czasie (w roku za który dotacja przysługiwała). Wymaga więc wyjaśnienia, na czym polegała szkoda prowadzącego przedszkole, który przelał na powódkę wierzytelność odszkodowawczą, gdyż w dotychczasowych twierdzeniach powódki nie zostało to dostatecznie przybliżone. Nie wiadomo nawet, czy prowadzący przedszkole – cedent w poszczególnych okresach na cele, na które mógł przeznaczyć środki z dotacji, wydał kwoty przewyższające dotacje faktycznie uzyskane.

Sąd Okręgowy w takim zakresie sprawy w ogóle nie rozpoznał, w sposób nieuprawniony przyjmując, że przedmiotem sprawy jest roszczenie o wypłatę dotacji (różnicy między dotacjami wypłaconymi a należnymi) za wskazane w pozwie okresy. Skoncentrował się jedynie na kwestii dotyczącej podstaw obliczenia kwoty dotacji dla niepublicznych przedszkoli i jakkolwiek co do zasady odwołał się do stanowiska wypracowanego w tej mierze w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w szczególności w wyroku SN z 10 czerwca 2013 r., IV CSK 696/12, Lex nr 1365732, podzielanego także w późniejszych orzeczeniach, to ostatecznie oparł się o wersję opinii biegłej (z k. 573 i nast.), która wyliczała należne dotacje w oparciu o stanowisko powoda, nieuwzględniające zmian w uchwałach budżetowych oraz zmiennej ilości dzieci w przedszkolach publicznych w trakcie roku, nie uwzględniając i nie odnosząc się jednakże już do korekt tych wyliczeń biegłej dokonanych w odpowiedzi na zarzuty stron (k. 616 i nast.), a co najistotniejsze nie odnosząc się do prawidłowości założeń tej wersji i przeciwstawianych jej przez pozwaną argumentów sprowadzających się do twierdzenia, że w podstawie ustalenia wysokości dotacji dla niepublicznego przedszkola nie powinny być uwzględniane wydatki bieżące przedszkoli samorządowych prowadzonych w formie jednostek budżetowych, które są realizowane poza budżetem w formie wydzielonego rachunku dochodów z art. 223 u.f.p., wspieranych przedłożoną analizą problemu w ekspertyzie prawnej dr. P. L. oraz stanowiskiem wyrażonym w piśmie Regionalnej Izby Obrachunkowej.

Taki stan rzeczy nie pozwala zaś na odparcie zarzutu nierozpoznania istoty sprawy sformułowanego w apelacji strony pozwanej w pkt. 1 i uzasadnia uchylenie orzeczenia Sądu Okręgowego w zaskarżonej przez strony części, tj. z wyłączeniem pkt. II, o czym na mocy art. 386 § 4 k.p.c. i 108 § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

(...)